

DOI: 10.46340/eppd.2022.9.3.4

Oksana Bryskovska

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6902-9969>

National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

Oleksandr Avramenko

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8431-3260>

National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

FEATURES OF THE SEARCH DURING THE INVESTIGATION OF FRAUD RELATED TO THE FALSIFICATION OF TEST AND VACCINATION CERTIFICATES AGAINST COVID-19

Оксана Брисковська

Олександр Авраменко

Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПІДРОБЛЕННЯМ ТЕСТІВ ТА СЕРТИФІКАТІВ ПРО ВАКЦИНАЦІЮ ВІД COVID-19

The article reveals the types of fraud with fake PCR tests and vaccination certificates for COVID-19. The sale of fake tests and vaccination certificates is becoming a real illegal industry. The sale of counterfeit vaccines and vaccination certificates from COVID today poses a significant threat to its spread, leading to its variations and tarnishing the reputation of the immunoprophylaxis company, as people with fake vaccination certificates become seriously ill, leading to lung ventilation. This state of affairs leads the population to despair about the effectiveness of COVID vaccination. The first type, in many cases, citizens are deceived by demanding \$ 100 or 200 per PCR test. The second type of forgery of documents, the conditional effect of Photoshop QR-code, which «leads nowhere». The third type is the creation of a simulated web version of the application "Diia", which allowed to issue a fake vaccination certificate for COVID-19. Through chats, it was possible to get access to the fake "Diia" for UAH 200, to issue a fake vaccination certificate from COVID-19 for UAH 300. The fourth type of forgery of COVID documents concerns abuses by doctors. «There are cases when some unscrupulous doctors offer fake certificates. The person receives a certificate, sometimes even offered to enter data into the application "Diia", ie they are almost original». Since errors of pre-trial investigation, especially during searches and seizures of material evidence, lead to the recognition of the latter as inadmissible, such evidence loses its legal force, they can not be taken into account when making procedural decisions and proving the circumstances of the evidence. Thus, the article establishes an indicative list of evidence and the main aspects of their detection and seizure during a search in the investigation of such criminal offenses, allows to collect the necessary evidence of criminal activity against such fraud and prevent the court from declaring such evidence inadmissible.

Keywords: fraud, COVID-certificates, falsification of PCR-tests, search, inadmissibility of evidence.

Вступ. Пандемія, спричинена коронавірусною хворобою (COVID-19), позначилася на динаміці та структурі злочинності, відбулася певна трансформація окремих протиправних діянь, на цьому акцентували увагу окремі як вітчизняні так і зарубіжні вчені¹. Умови, створені через

¹ Campedelli, G., Aziani, A., Favarin, S. (2020). Exploring the effect of 2019-nCoV containment policies on crime. The case of Los Angeles. *Osfpapers*. DOI: <https://doi.org/10.31219/osf.io/gcrq8>; Вознюк, А., Чернявський, С. (2020). Порушення правил і норм щодо запобігання COVID-19: актуальні проблеми кримінальної та адміністративної відповідальності. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*, 19 (1), 14. DOI: <https://doi.org/10.33270/04201901.8>.

карантинні обмеження, спричинили більше поширення певних категорій злочинів. В Україні та, зокрема, у світі виділяють такі види злочинів пов'язаних з карантинними обмеженнями: шахрайство в Інтернеті, продаж неякісних товарів, розповсюдження неперевіреної та неправдивої інформації у мережі, спекуляція засобами медичного призначення; кіберзлочинність, спрямована на отримання та поширення (та/або шантаж поширення задля отримання коштів) конфіденційної інформації про особу; обман з приводу неповних або неправдивих відомостей щодо онлайн роботи, зокрема відомості про заробітну платню та обсяг повноважень; злочини пов'язані зі збутом наркотичних засобів; домашнє насилля та експлуатація; крадіжки продуктів та інших засобів необхідності; автомобільні та квартирні крадіжки¹. На сьогодні виокремлюється та прогресує такий вид злочинної діяльності як виготовлення підроблених COVID-сертифікатів, ПЛР-тестів. Фальшиві ПЛР-тести та довідки про вакцинацію від COVID-19 набрали свого поширення і на території нашої держави. 20 серпня Євросоюз визнав електронні сертифікати про вакцинацію, що згенеровані в Дії. Можливість безперешкодно перетинати кордони із цим документом здійняла ще одну хвилю – попит на сфальсифіковані COVID-сертифікати. Така ситуація з продажу підроблених тестів та сертифікатів про вакцинацію, що склалася на сьогодні, несе загрозу у перешкоджанні поширенню COVIDу та надає можливість для різноманітності його модифікації, а також дискредитує компанії імунопрофілактики, так як з такими «липовими» довідками люди потрапляють до реанімації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень вітчизняних вчених свідчить, що науковці розглядали злочини пов'язані з пандемією COVID-19 в ракурсі впливу пандемії та коронавірусу на кримінальні правопорушення щодо карантинних заходів, виробництва та медичного обслуговування В.С. Батиргарєєва, В.П. Горбулін, О.М. Головка, Н.О. Гуторова, Л.О. Гуменюк, Ю.Г. Даник, Д.П. Євтєєва, Б.В. Корецький, М.Г. Колодяжний, І.В. Марчук, А.А. Микита, В.А. Шабайкович, К.О. Шпак, С.С. Шрамко, Н.В. Фрадкіна та ін., а також шахрайську діяльність із використанням Інтернет-ресурсів пов'язаних з поширенням вірусу COVID-19 розглядали такі вчені як Л.І. Аркуша, В.В. Боженко, М.М. Габенко, М.В. Гуцалюк, А.В. Калініна, В.В. Койбічук, І.І. Татарин, М.М. Майстренко, Ж.В. Мадриченко, С.С. Шрамко та ін.

Але поза сферою вивчення науковців залишилися питання щодо розслідування шахрайств з підробленими тестами та сертифікатами про вакцинацію від COVID-19.

Мета статті. Розкрити види шахрайств з фальсифікації ПЛР-тестів та сертифікатів про вакцинацію від COVID-19, навести орієнтовний перелік доказів для їх виявлення та вилучення під час проведення слідчої (розшукової) дії обшуку, розкрити основні аспекти проведення обшуку при розслідуванні таких кримінальних правопорушень для запобігання визнання судом доказів недопустимими.

Виклад основного матеріалу. Проблема підробок ПЛР-тестів та довідок про вакцинацію від COVID-19 притаманна багатьом країнам. У Великій Британії шахраї пропонували підроблені сертифікати за 100 фунтів стерлінгів. В Іспанії така послуга оцінювалась в 40 євро, у Нідерландах – від 50 до 60 євро². Наразі в Греції триває розслідування щодо одразу 10 центрів вакцинації, яких підозрюють у видаванні фальшивих документів. Місцеві лікарі, згідно з останніми змінами в законодавстві, ризикують бути оштрафовані на 5000 євро, а медичні заклади, де сталися такі випадки – на 50 000 євро³. Продаж підроблених тестів та сертифікатів про вакцинацію перетворюється на справжню нелегальну індустрію⁴. Шахрайство – це складова елементів трикутника: мотив, можливості, раціональність. Підґрунтям шахрайства є емоційний вплив

¹ Аркуша, Л. І., Мадриченко, Ж. В. (2020). Загальна характеристика злочинної діяльності в умовах карантину. *Правове життя сучасної України: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (2020, травень, 05)*. Одеса: Гельветика, 3. 202<<http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/13295>> (2022, квітень, 14); Головка, О. М., Шпак, К. О., Микита, А. А. (2021). Динаміка правопорушень під час пандемії covid-19: домашнє насильство та кібернасильство. *Право та інноваційне суспільство*, 1 (16), 70.

² Оришук, Ф. (2021). Корупція чи антивакцинаторство. *Ліга нет* <https://project.liga.net/projects/covid_certificate_market_black_vaccinators/#rec359581082> (2022, квітень, 14).

³ Оришук, Ф. (2021). Ми купили Covid-сертифікат. *Ліга нет* <https://project.liga.net/projects/covid_certificate_market_black_vaccinators/#rec359581082> (2022, квітень, 10).

⁴ Осадча, Я. (2021). За сертифікат про вакцинацію – 2 тис. грн: Радущий розповів, за скільки в соцмережах продають підроблені COVID-документи. *Українська правда* <<https://life.pravda.com.ua/society/2021/09/8/245851/>> (2022, квітень, 14).

на жертв¹. Правопорушники приходять з усіх сфер життя і мають різний рівень підготовки². Необхідно знати, що шахраї походять не з сімей шахраїв і злодіїв, а часто є довіреними і улюбленими професіоналами, які просто впали в нечесність³. Професійне шахрайство важко виявити, оскільки працівники знають свої системи навиворіт⁴.

Перший вид, у багатьох випадках громадян обманюють, вимагаючи за ПЦР-тест \$ 100 або 200 за штуку. *Другий вид* підробка документів, умовний ефект фотошопу QR-коду, який «нікуди не веде». *Третій вид* створення імітованої вебверсії додатку «Дія», яка дозволяла оформити підроблений сертифікат про вакцинацію від COVID-19. Через чати можна було отримати доступ до фейкової «Дії» за 200 грн, оформити підроблений сертифікат про вакцинацію від COVID-19 за 300 грн. Система працювала за новою схемою: дані користувачів зберігали на сервері, який генерував імітацію вебсторінки додатку «Дія», та на якому можна було змінювати будь-яку інформацію про себе. Крім цього, вебплатформа відображала підроблений QR-код, який після сканування навіть демонстрував сторінку його успішної валідації⁵. *Четвертий вид* підробки COVID-документів, стосується зловживань з боку медиків. «Є випадки, коли окремі недобропорядні медики пропонують підроблені сертифікати. Людина отримує сертифікат, іноді навіть пропонується внесення даних до додатку «Дія», тобто вони майже оригінальні»⁶.

Шахраї шукали «клієнтів» в соціальних мережах, на вибір замовника широкий спектр вакцин: Pfizer, AstraZeneca, Moderna, CoronaVac тощо. А також швидкий результат: один – два дні. Дехто вказує довші терміни, щоб імітувати інтервал між щепленнями⁷. «Потенційному клієнту» достатньо надіслати деталі свого паспорта, інформацію про місце проживання та номер телефону на адресу у телеграм-каналі, і наступного дня на пошту прийде фейковий документ, що підтверджує щеплення відповідною вакциною від COVID-19. Кількість охочих купити довідки про щеплення та тести дозволяє шахраям непогано заробляти. Кіберполіція повідомляє, що такі кримінальні правопорушення поширилися на всій території країни. Приміром, на Луганщині затримали шахрая який заробляв 300 000 грн. на місяць на торгівлі ПЛР-тестами (500 грн за штуку). Незаконний бізнес на Буковині із продажу підроблених COVID-сертифікатів та негативних результатів ПЛР-тестів, давав шахраям 500 000 гривень на місяць. На Закарпатті шахраї заробили понад тридцять мільйонів гривень, друкуючи на принтері бланки із нібито згенерованим у «Дії» кодом для виїзду за кордон на заробітки власникам цих документів. В Київській області кіберполіція викрила жителя м. Ірпінь який створив сайт і канали у месенджерах, де пропонував виготовлення та продаж медичних довідок різних форм, зокрема міжнародних COVID-сертифікатів. Фейкову документацію чоловік виготовляв самотужки за допомогою поліграфічного обладнання та медичних голограм. Вартість підробленого COVID-сертифікату становив 800 гривень. Готові довідки чоловік надсилав замовникам поштою⁸. В Запоріжжі затримали менеджера туристичної фірми який продавав фальшиві негативні ПЛР-тести «клієнтам-туристам», без фактичного лабораторного дослідження. Вартість одного підробленого

¹ Брисковська, О. М. (2020) Соціально-психологічна характеристика особи, яка вчиняє шахрайство в мережі Інтернет. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*, 1 (114), 72. DOI: <https://doi.org/10.33270/01201141.70>.

² Говорушка, В. О., Степанов, Ю. В. (2010). Соціальна та криміналістична характеристик а комп'ютерного злочинця. *Протидія злочинності у сфері інтелектуальної власності та комп'ютерних технологій органами внутрішніх справ: стан, проблеми та шляхи вирішення: матеріали Всеукраїнська науково-практична конференція (2010, листопад, 12)*. Донецьк: ДЮІ ЛДУВ, 137-138.

³ Fraud Detection (2014). *Fraud and Fraud Detection*, 7-15. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781118936764.ch2>.

⁴ Detecting Fraud (2017). *A Short Guide to Fraud Risk*, 103-128. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315263656-5>.

⁵ Новини Здорової Людини (2021). *COVID-сертифікат за 300 грн: кіберполіція викрила ще одного шахрая на підробці додатку «Дія»*. <<https://nzi.theukrainians.org/covid-sertyifikat-za-300-grn-kiberpolicziya-vykryla-shhe-odnogo-shahraya-na-pidrobci-dodatku-diya.html>> (2022, квітень, 12).

⁶ Interfax-Україна інформаційне агентство (2021). *Глава МВС розповів про види підроблених COVID-документів: Від шахрайства до правопорушень з боку медиків* <<https://ua.interfax.com.ua/news/general/775531.html>> (2022, січень, 22).

⁷ Оришук, Ф. (2021). *Ми купили Covid-сертифікат. Який масштаб? Ліга нет* <https://project.liga.net/projects/covid_certificate_market_black_vaccinators/> (2022, січень, 22).

⁸ Департамент кіберполіції Національної поліції України (2021). *Кіберполіція викрила жителя Київщини у збуті підробленої медичної документації* <<https://cyberpolice.gov.ua/news/kiberpolicziya-vykryla-zhytelya-kyuyivshhyny-u-zbuti-pidroblenoyi-medychnoyi-dokumentacziyi-134/>> (2022, січень, 22).

ПЛР-тесту коливалася від 400 до 500 гривень. В ході досудового розслідування було зібрано матеріали про те, що фігурантка діяла за домовленістю з іншими співучасниками злочинного бізнесу. За висновками судово-технічної експертизи, бланки результатів аналізу на виявлення вірусу COVID-19 методом ПЛР, виготовлялися від імені державної вірусологічної лабораторії за допомогою комп'ютерної техніки та кліше печатки цієї установи. На Львівщині викрито схему підробки сертифікатів про вакцинацію, фальшиві документи видавали шахраї від імені міських лікарень. З'ясували, що підроблені сертифікати шахраї виготовляли від імені чотирьох міських медзакладів, але не виявили причетності лікарів до виготовлення підробок¹. Міністр внутрішніх справ України Денис Монастирський зазначає, що 90% випадків поширення підроблених COVID-документів є звичайним шахрайством, є й випадки надання медиками «майже оригінальних» документів². Такі випадки доцільно виявляти шляхом «контрольних закупівель». У Вінницькій області задокументували злочинну діяльність групи лікарів та представників туристичних агенцій, які торгували підробленими сертифікатами про вакцинацію з внесенням інформації до електронної системи охорони здоров'я. До групи входили медичні працівники двох лікарень області, працівники вінницьких турфірм та посередники які підшукували охочих без фактичного введення вакцини отримати Covid-сертифікати, які б відображалися у додатку «Дія». Оголошення про надання таких послуг зловмисники розміщували у закритих групах в месенджерах. Вартість такого сертифікату становила 250 євро. Протягом кількох місяців поліцейські документували їх злочинну діяльність та здійснювали контрольовані закупівлі сертифікатів про вакцинацію³.

У таких кримінальних провадженнях, для виявлення та вилучення доказів кримінальної діяльності, необхідно проводити обшук як за місцем роботи так і проживання, а також транспортних засобів фігурантів. Відповідно до ч.1 ст. 234 КПК України обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб. Доказами кримінальної діяльності щодо таких шахрайств є: комп'ютерна техніка, жорсткі диски, принтери на яких містилися бланки та міжнародні сертифікати про вакцинацію зі згенерованими QR-кодами, негативні ПЛР-тести; мобільні телефони на яких зафіксовано листування фігурантів з замовниками сертифікатів, знімків з екрана гаджетів про переказ коштів; банківські картки; бланки медичних довідок та незаповнені номерні страхові бланки із відбитками печаток та підписами; печатки; готові до відправки підроблені довідки та COVID-сертифікатів; незаповнені декларації осіб, які замовляли COVID сертифікати у відповідного лікаря; експертизи, що виконані відповідно до ухвали суду про тимчасовий доступ до інформації яка знаходилася у володінні банківських установ та Міністерства охорони здоров'я.

У сучасних умовах пандемії, викликаній COVID-19, важливого значення набувають підстави відповідальності за правопорушення, спрямовані на запобігання поширенню інфекційних хвороб. Вони є важливим елементом механізму правового забезпечення дотримання правил і норм, покликаних убезпечити членів суспільства від зараження цим вірусом та іншими інфекційними хворобами⁴. Законом не допускається недотримання чи дотримання не в повному обсязі положень кримінального процесуального законодавства. Якщо збирання доказів здійснюється неналежно з порушенням порядку, встановленому КПК України, зокрема під час проведення такої слідчої (розшукової) дії як обшук, суд встановлює очевидну недопустимість

¹ Працівників львівської амбулаторії викрили на фальшуванні Covid-сертифікатів. (2021). ZAXID.NET. <<https://zaxid.net/news/>> (2022, березень, 13)

² Оришук, Ф. (2021). Ми купили Covid-сертифікат. Який масштаб? *Ліга нет* <https://project.liga.net/projects/covid_certificate_market_black_vaccinators/> (2022, січень, 22).

³ Департамент кіберполіції Національної поліції України (2021). *На Вінниччині поліцейські викрили злочинну групу, яка налагодила схему продажу фіктивних COVID-сертифікатів* <<https://cyberpolice.gov.ua/news/na-vinnichchyni-policzejski-vykryly-zlochnnu-grupu-yaka-nalagodyla-sxemu-prodazhu-fiktyvnyh-covid-sertyfikativ-1453/>> (2022, квітень, 14).

⁴ Чернявський, С. С., Вознюк, А. А. (2020). Проблеми відповідальності за порушення правил і норм щодо запобігання поширенню COVID-19. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення: матеріали міжвузівського науково-практичного круглого столу (2020, травень, 28)*. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 1, 221.

доказів під час судового розгляду, він визнає цей доказ недопустимим, що тягне за собою неможливість дослідження такого доказу або припинення його дослідження у судовому засіданні, відповідно до ч. 2 ст. 89 КПК України.

Розглянемо найпоширеніші порушення збирання доказів під час проведення слідчої (розшукової) дії обшуку:

здійснення процесуальних дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих умов, а саме докази, отримані під час огляду та обшуку, які були проведені з порушенням правил, передбачених у ч. 2 ст. 234, ч. 2 ст. 237, ч. 3 ст. 233 КПК, а також, якщо прокурор відмовиться погодити клопотання слідчого про обшук або слідчий суддя відмовить у задоволенні клопотання про обшук, є недопустимими. На практиці зустрічаються випадки, коли обшук в житлі чи іншому володінні особи проводиться декілька раз на підставі однієї і тієї ж самої ухвали слідчого судді;

для вилучення під час обшуку мобільного телефону чи комп'ютера особи, необхідно звернутися до слідчого судді за дозволом на зняття інформації з електронних інформаційних систем. В разі відсутності дозволу слідчого судді на зняття інформації з електронних інформаційних систем особи, але отримання з даних інформаційних систем інформації шляхом огляду мобільного телефону чи комп'ютера, яку слідчий відобразив в протоколі огляду, то отримана таким чином інформація не може бути визнана допустимим доказом в кримінальному провадженні, оскільки даний доказ отриманий не в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

у клопотанні про обшук не вірно зазначені, або не зазначені відомості, як результат в ухвалі слідчого судді відсутня інформація щодо: адреси житла чи іншого володіння особи або частини житла чи іншого володіння особи, які мають бути піддані обшуку (п. 4 ч. 2 ст. 235 КПК України); відомості щодо особи, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться (п. 5 ч. 2 ст. 235 КПК України); не зазначено саме особу, яка орендує приміщення в порушення п. 5 ч. 2 ст. 235 КПК України); не зазначено володільця приміщення в порушення п. 5 ч. 2 ст. 235 КПК України; не вказано речі, документи або осіб, для виявлення яких проводиться обшук (п. 5 ч. 2 ст. 235 КПК України);

не присутні поняті під час вилучення речових доказів. Відповідно до ч.7 абз.2 ст. 223 КПК України обшук або огляд житла чи іншого володіння особи, обшук особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понять незалежно від застосування технічних засобів фіксування відповідної слідчої (розшукової) дії;

в протоколі обшуку, зазначений інший слідчий, чим в ухвалі слідчого судді

Трапляються непоодинокі випадки, що обшук проводився не тим слідчим який звертався до суду з клопотанням про надання дозволу на проведення обшуку. п. 2.ч. 2. ст.235 КПК України;

у протоколі обшуку не зазначені посади та процесуальний статус працівників поліції, які брали у ньому участь ч. 3 ст. 104 КПК України. У протоколі повинні міститися відомості про особу, яка проводить процесуальну дію (прізвище, ім'я, по батькові, посада), а також всіх осіб, які присутні під час проведення процесуальної дії;

виконання ухвали слідчого судді про проведення обшуку в обов'язковому порядку необхідно фіксувати за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів (ч. 1 ст. 107 КПК України). Відповідно до ч. 2 ст. 104 КПК України, запис, здійснений за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів під час проведення слідчим, прокурором обшуку, є невід'ємним додатком до протоколу;

неналежне упакування вилучених речей. Речові докази визнаються судом незаконно здобутими працівниками поліції в зв'язку з їх неналежним упакуванням;

відсутні підписи на останніх сторінках протоколу в графі «Учасники обшуку». Згідно ч. 5. ст. 104 КПК України протокол обшуку підписують усі учасники, які брали участь у проведенні процесуальної дії. Якщо особа через фізичні вади або з інших причин не може особисто підписати протокол, то ознайомлення такої особи з протоколом здійснюється у присутності її захисника (законного представника), який своїм підписом засвідчує зміст протоколу та факт неможливості його підписання особою;

учасникам процесуальної дії не було надано можливості ознайомитись із текстом протоколу обшуку перед його підписанням. Перед підписанням протоколу учасникам процесуальної дії, відповідно до ч. 4 ст. 104 КПК України, надається можливість ознайомитися із текстом протоколу;

до протоколу обшуку не долучений опис вилучених речей. Другий примірник протоколу обшуку разом із доданим до нього описом вилучених документів та тимчасово вилучених речей (за наявності) вручається особі, у якій проведено обшук, а в разі її відсутності – повнолітньому членові її сім'ї або його представникові ч. 9 ст. 236 КПК України. У протоколі перераховуються всі предмети, які вилучаються, та щодо кожного такого предмета повинні бути вказані точне найменування, кількість, міра, вага, серія і номер, інші відмінні індивідуалізуючі ознаки, а також місце, де відповідний об'єкт був виявлений.

Своєчасне виявлення шахрайства та належне його документування може допомогти мінімізувати збитки, а також збільшити ймовірність їх відшкодування¹. Унаслідок боротьби з коронавірусом світ отримує багато нових уроків, які потрібно ще буде вивчити. Один із них полягає у тому, що шахрайство, як і коронавірус, не поважає кордонів, і жодна країна чи спільнота не захищені від його поширення².

Висновки. На сьогодні продаж підроблених тестів та сертифікатів про вакцинацію від COVID створює значну загрозу ефективності профілактики поширенню захворювання, що призводить до різних варіантів його видозмінення. Крім того, такі дії призводять до псування репутації компаній імунопрофілактики, так як особи з підробленими довідками про вакцинацію переносять захворювання у тяжкій формі та потрапляють під апарати штучної вентиляції легень. Такий стан речей призводить до зневіри населення у ефективність щеплення від COVIDy.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 КПК України порядок кримінального провадження на території України визначається лише кримінальним процесуальним законодавством. У даному дослідженні, на основі аналізу кримінальних проваджень в Єдиному державному реєстрі судових рішень за останні два роки, виявлені найпоширеніші порушення встановленого КПК України порядку збирання доказів під час проведення обшуку, які призводять до визнання судом таких доказів недопустимими.

Відповідно до встановленого та наведеного орієнтовного переліку доказів, необхідних при розслідуванні кримінальних правопорушень щодо виготовлення та продажу підроблених тестів та сертифікатів про вакцинацію від COVIDy, розкриті основні аспекти проведення обшуку при розслідуванні таких кримінальних правопорушень для запобігання визнання судом доказів недопустимими. Так як помилки досудового слідства, особливо при проведенні обшуку та вилученні речових доказів, призводять до визнання останніх недопустимими, такі докази втрачають юридичну силу, їх неможливо враховувати при прийнятті процесуальних рішень, а також при доведенні обставин, що входять до предмету доказування.

References:

1. Campedelli, G. M., Aziani, A., Favarin, S. (2020). Exploring the effect of 2019-nCoV containment policies on crime: The case of Los Angeles. *Osfpapers*. DOI: <https://doi.org/10.31219/osf.io/gcpq8>.
2. Vozniuk, A., Cherniavskiy, S. (2020). Porushennia pravyl i norm shchodo zapobihannia COVID-19: aktualni problemy kryminalnoi ta administrativnoi vidpovidalnosti. [Violation of COVID-19 prevention rules and regulations: current issues of criminal and administrative liability]. *Jurydychnyj chasopys Nacional'noji akademiji vnutrishnikh sprav* [Legal Journal of the National Academy of Internal Affairs], 19 (1), 8-19. DOI: <https://doi.org/10.33270/04201901.8>. [in Ukrainian].
3. Arkusha, L. I., Mandrichenko, Zh. V. (2020). Zahalna kharakterystyka zlochynnoyi diyalnosti v umovakh karantynu [General characteristics of criminal activity in quarantine]. *Pravove zhyttya suchasnoyi Ukrayiny: u 3 t.: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (2020, traven, 05)* [Legal life of modern Ukraine: in 3 volumes: materials International. scientific-practical conf. (2020, May, 05)]. Odesa: Helvetica, 3, 201-204 <<http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/13295>> (2022, April, 14). [in Ukrainian].
4. Holovko, O. M., Shpak, K. O., Mykyta, A. A. (2021). Dynamika pravoporushen pid chas pandemii COVID-19: domashnie nasylstvo ta kibernasylstvo [Dynamics of crime during the Covid-19 pandemic: domestic violence and cyberbullying]. *Pravo ta innovacijne suspil'stvo* [Law and innovation society], 1 (16), 70-78. [in Ukrainian].
5. Oryshchuk, F. (2021). Koruptsiia chy antyvaktsynatorstvo [Corruption or anti-vaccination]. *Ligha net*. <https://project.liga.net/projects/covid_certificate_market_black_vaccinators/#rec359581082> (2022, April, 14). [in Ukrainian].

¹ Fraud Smart (2015). *Building Your Fraud Smart Toolkit*, 164-175. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781119208853.ch16>.

² Брисковська, О. М. (2021). Актуальні проблеми запобігання та протидії корупції: тези I Всеукраїнської науково-практичної конференції (2021, жовтень, 28). Хмельницький: НАДПСУ, 58.

6. Oryshchuk, F. (2021), My kupyly Covid-sertyfikat [We bought a Covid certificate]. *Ligha net*. <https://project.liga.net/projects/covid_certificate_market_black_vaccinators/#rec359581082> (2022, April, 10). [in Ukrainian].
7. Osadcha, Ya. (2021). *Za sertyfikat pro vaktsynatsiiu – 2 tys. hrn: Radutskyi rozpoviv, za skilky v sotsmerezkhakh prodaiut pidrobleni COVID-dokumenty* [For the certificate of vaccination – 2 thousand UAH: Radutsky told, for forgeries in social networks sell forged COVID-documents]. *Ukrayinska pravda* [Ukrainian Pravda] <<https://life.pravda.com.ua/society/2021/09/8/245851/>> (2022, April, 14). [in Ukrainian].
8. Bryskovska, O. M. (2020). Sotsialno-psykholohichna kharakterystyka osoby, yaka vchyniaie shakhraistvo v merezhi Internet [Socio-psychological characteristics of a person who commits fraud on the Internet]. *Naukovyy visnyk Nacional'noyi akademiji vnutrishnikh sprav* [Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs], 1 (114), 70-78. DOI: <https://doi.org/10.33270/01201141.70>. [in Ukrainian].
9. Hovorushka, V. O., Stepanov, Yu. V. (2010). Sotsialna ta kryminalistychna kharakterystyk a kompiuternoho zlochyntsia [Social and forensic characteristics of a computer criminal]. *protydija zlochyynnosti u sferi intelektual'noyi vlasnosti ta kompjuternykh tekhnologiy orghanamy vnutrishnikh sprav: stan, problemy ta shljakhy vyrishennja: materialy Vseukr. nauk. – prakt. konf. (12 lystopad 2010 r.)* [Combating crime in the field of intellectual property and computer technology by law enforcement agencies: status, problems and solutions: materials All-Ukrainian. Science.- practice. conf. (2010, October, 12)]. Donetsk: DJuI LDUV, 137-140. [in Ukrainian].
10. Fraud Detection (2014). *Fraud and Fraud Detection*, 7-15. DOI: <https://doi:10.1002/9781118936764.ch2>.
11. Novyny Zdorovoyi Lyudyny (2021). [Healthy Man News (2021)]. *COVID-sertyfikat za 300 hrn: kiberpolitsiya vykryla shche odnogo shakhraya na pidrobtshi dodatku «Diya»* [COVID-certificate for UAH 300: cyberpolice exposed another fraudster for forging the "Action" application] <<https://nzl.theukrainians.org/covid-sertyfikat-za-300-grn-kiberpolicziya-vykryla-shhe-odnogo-shakhraya-na-pidrobczi-dodatku-diya.html>> (2022, April, 12). [in Ukrainian].
12. Interfax-Ukraina informacijne aghenstvo (2021) [Interfax-Ukraine news agency (2021)]. *Hlava MVS rozpoviv pro vydy pidroblenykh COVID-dokumentiv: Vid shakhraistva do pravoporushen z boku medykiv* [Hlava MVS rozpoviv pro vydy pidroblenykh COVID-dokumentiv: Vid shakhraystva do pravoporushen` z boku medykiv] <<https://ua.interfax.com.ua/news/general/775531.html>> (2022, April, 14). [in Ukrainian].
13. Departament kiberpolitsiyi Natsionalnoyi politsiyi Ukrayiny (2021). [Cyberpolice Department of the National Police of Ukraine (2021)]. *Kiberpolitsiya vykryla zhytelya Kyvivshchyny u zbuti pidroblenoyi medychnoyi dokumentatsiyi* [Cyberpolice exposed a resident of Kyiv region for selling forged medical documents] <<https://cyberpolice.gov.ua/news/kiberpolicziya-vykryla-zhytelya-kyvivshhyny-u-zbuti-pidroblenoyi-medychnoyi-dokumentacziyi-134/>> (2022, April, 14). [in Ukrainian].
14. Zaxid.net (2021). *Pratsivnykiv lvivskoi ambulatorii vykryly na falshuvanni Covid-sertyfikativ* [Employees of the Lviv outpatient clinic were accused of falsifying Tsovid certificates] <<https://zaxid.net/news/>> (2022, April, 14). [in Ukrainian].
15. Departament kiberpolitsiyi Natsionalnoyi politsiyi Ukrayiny (2021). [Cyberpolice Department of the National Police of Ukraine (2021)]. *Na Vinnychchyni politseiski vykryly zlochynnu hrupu, yaka nalahodyla skhemu prodazhu fiktyvnykh COVID-sertyfikativ* [In Vinnytsia region, police exposed a criminal group that set up a scheme to sell fictitious COVID certificates] <<https://cyberpolice.gov.ua/news/na-vinnychchyni-policzejski-vykryly-zlochynnu-grupu-yaka-nalahodyla-sxemu-prodazhu-fiktyvnyx-covid-sertyfikativ-1453/>> (2022, April, 14). [in Ukrainian].
16. *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy, 2012* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Criminal Procedure Code of Ukraine (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnokh Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<http://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>> (2022, April, 14). [in Ukrainian].
17. Cherniavskiy, S. S., Vozniuk, A. A. (2020). Problemy vidpovidalnosti za porushennia pravyl i norm shchodo zapobihannia poshyrenniu COVID-19 [The problem of liability for violating the rules and regulations to prevent the spread of COVID-19]. *Kryminolohichna teoriia i praktyka: dosvid, problemy sohodennia ta shliakhy yikh vyrishennia: materialy mizhvuziv. nauk.-prakt. kruhloho stolu (2020, Traven, 28)* [Criminological theory and practice: experience, current problems and ways to solve them: materials of interuniversity. scientific-practical round table (2020, May, 28)]. Kyiv: National Academy of Internal Affairs, 20-26. [in Ukrainian].
18. Detecting Fraud (2017). A Short Guide to Fraud Risk, 103-128. DOI: <https://doi:10.4324/9781315263656-5>.
19. Toolkit Fraud Smart (2015). *Building Your Fraud Smart*, 164-175. DOI: <https://doi:10.1002/9781119208853.ch1>>6.
20. Bryskovska, O. M. (2021) Aktualni problemy zapobihannia ta protydii koruptsii [Current issues of preventing and combating corruption]. *Tezy I Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi* [Abstracts of the all-Ukrainian scientific-practical conference]. Khmel'nyckyj: NADPSU, 57-59. [in Ukrainian].